

คู่มือ การดำเนินงาน กรรมการสงเคราะห์

บทที่ 4 ข้อควรรู้ในการ ดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์

- การเสนอโครงการ
- ให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน
- เทคนิคการให้คำปรึกษา
- ข้อควรระวังในการพูดคุยกับวัยรุ่น

บทที่ 3 สิทธิประโยชน์ของ กรรมการสงเคราะห์

- กรรมการสงเคราะห์ดีเด่น
- ผลงานทั่วไป
- ผลงานเฉพาะ
- การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชฯ

บทที่ 2 การดำเนินงานของ กรรมการสงเคราะห์

- การจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร

- บทบาทกรรมการสงเคราะห์

บทที่ 1 กรรมการสงเคราะห์

- ความหมาย
- คุณสมบัติ
- หน้าที่ความรับผิดชอบ
- การพ้นจากตำแหน่ง
- การรักษาวินัยจริยธรรม

คำนำ

กรรมการสงเคราะห์ คือ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก และแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่อำนาจการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมฯ และปฏิบัติหน้าที่ตามท่อบัติกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนด เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี ในปัจจุบันมีจำนวนกรรมการสงเคราะห์อยู่ 2,793 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 27 กรกฎาคม 2566) ใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ จากบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบข้างต้นแล้ว กรรมการสงเคราะห์ยังเป็นบุคคลสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนกับทางกรมพินิจฯ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการป้องกันการกระทำความผิด เข้าเยี่ยมและจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชน ดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน มอบโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ

ปัจจุบันการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์ในแต่ละพื้นที่อาจมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละจังหวัด ซึ่งอาจขาดการสื่อสารถึงแนวทางที่ดีที่สุดในการดูแลเด็กและเยาวชนหรือมาตรฐานในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ จึงเป็นที่มาของการจัดทำคู่มือการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ของกรรมการสงเคราะห์ เพื่อสร้างมาตรฐานการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ที่มุ่งไปสู่การบริหารอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดผลงานที่เป็นไปตามเป้าหมายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และยังสามารถถ่ายทอดการดำเนินงานให้กับกรรมการสงเคราะห์ผู้เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ดี คู่มือนี้เป็นเพียงแนวทางที่กรรมการสงเคราะห์นำไปปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ในแต่ละจังหวัด โดยหวังให้เกิดการพัฒนา แนวทางการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ต่อไป

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 กรรมการสงเคราะห์

3

- ความหมายของกรรมการสงเคราะห์
- หน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการสงเคราะห์
- คุณสมบัติของการเป็นกรรมการสงเคราะห์
- การรักษาวินัยและจริยธรรม
- การพ้นจากตำแหน่งกรรมการสงเคราะห์

บทที่ 2 การดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์

11

- การจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร
- บทบาทกรรมการสงเคราะห์ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน
ในกระบวนการยุติธรรม

บทที่ 3 สิทธิประโยชน์ของกรรมการสงเคราะห์

25

- กรรมการสงเคราะห์ดีเด่น
- ผลงานทั่วไป
- ผลงานเฉพาะ 9 กิจกรรมและเกณฑ์การให้คะแนน
- การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

บทที่ 4 ข้อควรรู้ในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์

37

- การเสนอโครงการโดยกรรมการสงเคราะห์
- การให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน
- เทคนิคการให้คำปรึกษา
- ข้อควรระวังในการพูดคุยกับวัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง

41

ภาคผนวก

42

บทที่ 1 กรรมการสงเคราะห์

กรรมการสงเคราะห์คือใคร

กรรมการสงเคราะห์ หมายถึง กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจฯ ที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมตามกฎหมาย ซึ่งเป็นบุคคลที่เสียสละทั้งกายใจ และทรัพยากรเพื่อการสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีสวัสดิภาพอนาคตที่ดี รวมถึงให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจ เพื่อให้เด็กและเยาวชน เป็นพลเมืองที่ดีในสังคมได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตำแหน่งที่ทรงเกียรติและเป็นที่น่านับถือ โดยกรรมการสงเคราะห์จะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี

ทั้งนี้ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2566 มีกรรมการสงเคราะห์ที่ได้รับการแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งจำนวน 2,793 คน ใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ โดยมุ่งหวังให้ครอบคลุมทั่วทุกอำเภอ เพื่อให้การดูแลเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่ความรับผิดชอบ ของกรรมการสงเคราะห์¹

1 เข้าไปเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดต่างมีความต้องการคนที่รับฟัง ให้คำปรึกษาแนะนำ และต้องการความอบอุ่นจากบุคคลรอบข้างไม่เพียงแต่คนในครอบครัว เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีปัญหาทางครอบครัว จึงทำให้กรรมการสงเคราะห์มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่ต้องเข้าไปเยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา พุดคุย สอบถามความเป็นอยู่ สร้างความเข้าใจ รวมไปถึงให้คำแนะนำและสร้างความอบอุ่นและความเชื่อใจให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

การเข้าเยี่ยมเยียนนี้อาจจะเข้าไปในวาระต่าง ๆ เช่น ในกิจกรรมวันสำคัญ หรือมีการกำหนดการเยี่ยมเยียนในลักษณะกิจกรรมประจำเดือน ทั้งนี้ การกำหนดเวลาเข้าไปเยี่ยมเด็กและเยาวชน ให้คำนึงถึงระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการติดต่อกับเด็กและเยาวชนของบุคคลภายนอก และการพบและปรึกษากับที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความ พ.ศ. 2565 และตามเงื่อนไขของแต่ละสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรม หรือตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน

2 สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ และภายหลังปล่อยตามความเหมาะสม

“สงเคราะห์” ในที่นี้หมายถึง “การช่วยเหลือ เกื้อกูล” เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพิเศษ หรือต้องการความช่วยเหลืออื่น ๆ ตามสภาพปัญหา รวมถึงการมอบทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพ จัดหาสถานศึกษา หรือให้การอุปการะเด็กและเยาวชนในกรณีจำเป็น เป็นต้น กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ตามชื่อตำแหน่งได้สะท้อนถึงหน้าที่และบทบาทที่ชัดเจนที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ เกื้อกูล เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด การสร้างความเข้าใจเป็นส่วนสำคัญสำหรับกรรมการสงเคราะห์ การเข้าไปสอบถามถึงความต้องการ สร้างความเข้าใจถึงปัญหาของเด็กและเยาวชน และเมื่อกรรมการสงเคราะห์เข้าใจปัญหาแล้วจะสามารถรู้ได้ว่าแนวทางในการดูแลแก้ไขบำบัดฟื้นฟู รวมไปถึงการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนนั้นจะต้องทำอย่างไร ทั้งนี้ การดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์ กรรมการสงเคราะห์จำเป็นต้องประสานส่งต่อข้อมูลกับนักวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนทางการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนร่วมกัน

¹ (ตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการทำงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ พ.ศ.2554)

3 ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กและเยาวชน

ในแต่ละปีกรรมการสงเคราะห์จะมีการวางแผนร่วมกับทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดจัดกิจกรรมและสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย รวมถึงการติดตามหลังปล่อย ทั้งนี้ กิจกรรมที่เกิดขึ้นกรรมการสงเคราะห์อาจดำเนินการในรูปแบบคณะทำงาน การแบ่งส่วนงาน แบ่งหน้าที่กันตามความรับผิดชอบของกรรมการสงเคราะห์ หรือมีการแบ่งไปตามโครงสร้างของกรรมการสงเคราะห์ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบโดยตรงหรือทางอ้อมการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนส่งผลทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ กรรมการสงเคราะห์ควรเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะเข้าใจแนวทางในการจัดกิจกรรม รวมไปถึงหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ดีขึ้นต่อไป

4 ทำหน้าที่เป็นวิทยากรหรือเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ไปเป็นวิทยากรในการอบรมจริยธรรม หรือช่วยสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนตามที่อยู่อาศัยสถานพินิจฯ หรือผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมฯ เห็นสมควร

การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะ และความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่จำเป็น และสำคัญเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขเมื่อได้รับการปล่อยตัว หากกรรมการสงเคราะห์มีความเชี่ยวชาญในด้านใด สามารถแจ้งความจำนงค์หรือบอกถึงความสามารถของตนเองเพื่อที่จะบรรจุกิจกรรมนั้นๆ ลงในแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ ควรต้องคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการของเด็กและเยาวชนร่วมด้วย ซึ่งในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องใช้บุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะประกอบให้เด็กมีทักษะในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของกรรมการสงเคราะห์ที่จะเพิ่มเติมในส่วนนี้

5 ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ด้านอื่น ๆ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนตามที่มีผู้อำนวยการขอความร่วมมือ

กรรมการสงเคราะห์ในแต่ละจังหวัดมีบริบทที่แตกต่างกันในแง่ของการเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดเป็นสถานที่ตั้งของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประกอบกับการดำเนินงานของสถานพินิจฯ มีหลายรูปแบบ ได้แก่ สถานพินิจฯ ที่มีสถานแรกรับ สถานพินิจฯ ที่มีสถานแรกรับขนาดเล็ก และสถานพินิจฯ ที่ไม่มีสถานแรกรับ การทำงานของแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างในกระบวนการงาน เช่น กรณีสถานพินิจฯ ที่ไม่มีสถานแรกรับ เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและไม่ได้รับการประกันตัวเด็กและเยาวชนจะถูกส่งไปควบคุมตัวในสถานพินิจฯ ใกล้เคียงที่มีสถานแรกรับหรือกรณีเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรม เด็กและเยาวชนจะถูกส่งไปยังศูนย์ฝึกและอบรมฯ

จะเห็นได้ว่าบทบาทของกรรมการสงเคราะห์ในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีความหลากหลาย และมีความจำเป็นต้องประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานกับสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ เพื่อให้มีความครอบคลุม เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามการสนับสนุนช่วยเหลือกิจการและกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ กรรมการสงเคราะห์สามารถประสานทางผู้อำนวยการ หรือเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประสานงานและเชื่อมโยงขอความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ ต่อกรรมการสงเคราะห์ตามแต่ละกิจกรรมที่ได้มีการวางแผนร่วมกันในแต่ละปี ด้วยเหตุนี้การประสานงานร่วมกันระหว่างบุคลากรจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ กับทางกรรมการสงเคราะห์จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน และเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน

6 ให้ความร่วมมือในการจัดหารายได้เพื่อกองทุนสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

กรรมการสงเคราะห์มีหน้าที่ในการให้ความร่วมมือในการจัดหารายได้เข้ากองทุนกรรมการสงเคราะห์ เพื่อที่จะใช้ในการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์ ทั้งนี้การระดมทุนสามารถบริหารจัดการและสรรหาได้จากหลายทาง ยกตัวอย่างเช่น รายได้จากการรับบริจาค รายได้จากการจัดกิจกรรมการกุศลเพื่อระดมทุน ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

7 เชิญชวนผู้มีจิตกุศลให้ร่วมกันบริจาคเงิน สิ่งของ เครื่องใช้ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนตลอดจนเข้าเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในบางโอกาส

ในการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ได้อย่างครอบคลุมและรอบด้าน อาจไม่สามารถขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้หากขาดความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก กรรมการสงเคราะห์จึงมีหน้าที่ในการเชิญชวนเครือข่ายที่มีจิตอาสาให้ร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ รวมถึงการมอบโอกาสทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การเข้าเยี่ยมให้กำลังใจเด็กและเยาวชน ตลอดจนร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งนี้การเชิญชวนดังกล่าวอาจนำไปสู่การขยายความร่วมมือด้านอื่น ๆ ต่อไป

8 จัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีกับสถานพินิจฯ

ในการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์ จะต้องมีการจัดทำแผนการดำเนินงานระหว่างกรรมการสงเคราะห์และสถานพินิจฯ โดยการจัดทำแผนฯ ต้องมีการประชุมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิด รวมไปถึงการชี้แจงข้อมูลข่าวสารที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของกรรมการสงเคราะห์และนำไปสู่การจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีกับสถานพินิจฯ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญ เพื่อให้การทำงานของกรรมการสงเคราะห์เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กรรมการสงเคราะห์ควรมีการจัดประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด หรือปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสม

คุณสมบัติของ กรรมการสงเคราะห์ในอุดมคติ

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสงเคราะห์ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งกรรมการสงเคราะห์ฯ พ.ศ. 2558 มีดังนี้

- 1 มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์
- 2 มีประสบการณ์ด้านการดูแล ช่วยเหลือเด็ก หรือด้านอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก และเยาวชน
- 3 มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการสงเคราะห์ แก่ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน
- 4 มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมช่วยเหลือกิจการสถานพินิจฯ
- 5 ประกอบอาชีพสุจริตที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี
- 6 ไม่เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 7 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- 8 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 9 ไม่มีประวัติเป็นผู้กระทำความรุนแรงแก่เด็ก เยาวชน หรือสตรี

นอกเหนือจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสงเคราะห์ตามระเบียบแล้ว เพื่อให้กรรมการสงเคราะห์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีคุณสมบัติอื่นเพิ่มเติม ดังนี้

1) สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและเยาวชน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีโดยเฉพาะ การเข้าถึงเด็กเป็นด่านแรกในการเข้าถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนและสามารถที่จะให้คำแนะนำ และบำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนต่อไปได้

2) สามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ และเครือข่ายในชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน หรือการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู จำเป็นต้องหารือร่วมกันระหว่างกรรมการสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ รวมถึงเครือข่ายในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เป็นไปตามความต้องการ ความสนใจของเด็กและเยาวชน หรือสอดคล้องกับสภาพปัญหา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดกับเด็กและเยาวชน และเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

3) สามารถรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่และกรรมการสงเคราะห์ท่านอื่น กรรมการสงเคราะห์ควรมีคุณสมบัติของการเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นกรรมการสงเคราะห์เจ้าหน้าที่ รวมถึงหน่วยงานเครือข่ายอื่น เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะไปพัฒนาหรือต่อยอดกระบวนการดำเนินงานเพื่อเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ อาจรวมไปถึงข้อเสนอแนะจากเด็กและเยาวชนด้วย

4) สามารถแบ่งเวลาของตนเองเพื่อการดำเนินกิจกรรมโครงการเพื่อเด็กและเยาวชน เวลาในการเข้ามาดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรม การเสวนาสงเคราะห์และการเข้ามาเป็นอาสาสมัครของกรรมการสงเคราะห์ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทาย ให้แก่ตนเองและครอบครัว การเข้ามาเป็นกรรมการสงเคราะห์จำเป็นต้องจัดสรรเวลาเพื่อทำงานร่วมกับกรรมการสงเคราะห์ท่านอื่น ๆ และสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อสร้างแนวทางการทำงานร่วมกัน อีกทั้ง การดำเนินงานเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้เด็กและเยาวชน จำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน

5) มีความต้องการที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน การเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุดถือว่าเป็นแนวคิดที่กรรมการสงเคราะห์ในอุดมคติควรมีจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะตอบสนองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจึงเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์

6) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาด ส่งผลให้การดำเนินการหลายอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลง กรรมการสงเคราะห์จึงควรมีความสามารถในการปรับตัวให้พร้อมกับสถานการณ์ และใช้เทคโนโลยีที่จะเข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยเหตุนี้คุณสมบัติในการปรับตัวจึงจะช่วยให้การดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์อยู่รอดและประสบความสำเร็จต่อไปได้

การรักษาวินัยและจริยธรรม

- ▶ ต้องประพฤติปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- ▶ ต้องรักษาความลับของเด็กและเยาวชน รวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนอย่างเคร่งครัด
- ▶ ต้องไม่ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรรายงานอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เด็กและเยาวชน
- ▶ พึงรักษาความสามัคคีในระหว่างผู้เข้าร่วมงาน
- ▶ ต้องมีความประพฤติเรียบร้อยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน
- ▶ ต้องไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองและผู้อื่น
- ▶ ต้องเข้าประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่งเพื่อให้ความรู้และร่วมจัดทำแนวทางการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และต้องเข้าร่วมประชุมที่กำหนดไว้ตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. 2554 เกินกว่ากึ่งหนึ่ง

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการสงเคราะห์

กรรมการสงเคราะห์

- ▶ ตามวาระ
- ▶ ตาย
- ▶ ลาออก
- ▶ ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม
- ▶ รัฐมนตรีมีคำสั่งให้ออก เนื่องจากกระทำผิดระเบียบวินัยและจริยธรรมตามระเบียบที่อธิบดีกรมพินิจฯ กำหนด

ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการบริหาร

- ▶ ลาออก
- ▶ ที่ประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์มีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
- ▶ สิ้นสุดสภาพของการเป็นกรรมการสงเคราะห์ตามระเบียบ

ทั้งนี้ ถ้าตำแหน่งประธานกรรมการหรือตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการบริหารว่างลง ให้ที่ประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ดำเนินการเลือกใหม่ ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง ภายหลังจากเลือกประธานกรรมการหรือรองประธานคณะกรรมการบริหารแล้ว ให้สถานพินิจรายงานผลการเลือกให้อธิบดีทราบภายในระยะเวลาห้าวันนับตั้งแต่วันที่ทราบผลการเลือก

บทที่ 2

การดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์แล้วให้สถานพินิจฯ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ครั้งแรกภายใน 30 วันนับแต่วันมีคำสั่งเพื่อให้ความรู้ และร่วมจัดทำแนวทางการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน โดยมีการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์ ดังนี้

การจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร

1 แนวทางการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร

ในการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ครั้งแรก คณะกรรมการสงเคราะห์จะต้องเลือกประธาน กรรมการหนึ่งคน รองประธานกรรมการอย่างน้อยสองคนโดยกระบวนการที่มีความยุติธรรม เช่น การเลือกตั้งและให้ประธานกรรมการบริหาร แต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์เป็นคณะกรรมการบริหาร ตามจำนวนที่เห็นสมควร

2 โครงสร้างคณะกรรมการบริหาร

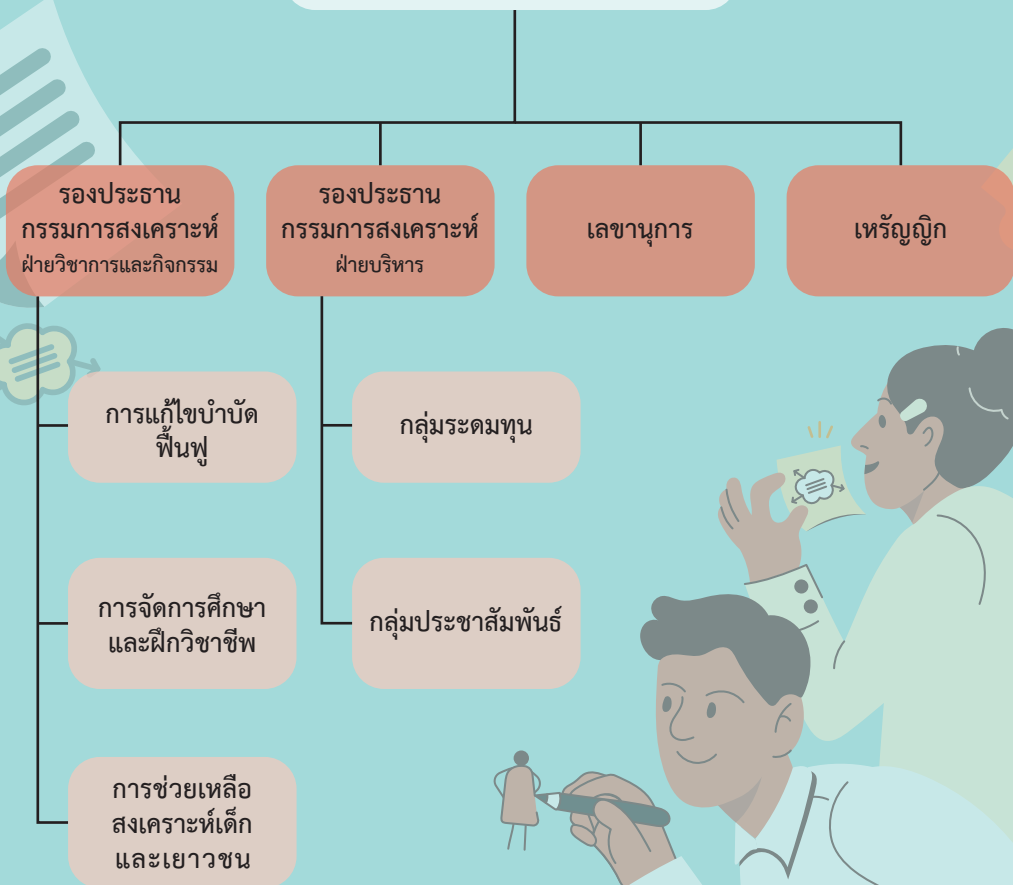
ด้วยว่าโครงสร้างช่วยทำให้เกิดการแบ่งงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบและจะช่วยให้ การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โครงสร้างการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร และกรรมการสงเคราะห์ในแต่ละพื้นที่ สามารถที่จะจัดทำโครงสร้างตามตัวอย่างที่แสดงให้เห็น ในแผนภาพที่ 1 หรือใช้เป็นต้นแบบในการวางโครงสร้างคณะกรรมการบริหาร อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับ จำนวนกรรมการสงเคราะห์และบริบทในแต่ละจังหวัด

โดยตัวอย่างโครงสร้างนี้ ได้วางตำแหน่งในส่วนของผู้อำนวยการสถานพินิจฯ เป็นที่ปรึกษา และมีรองประธาน 2 ท่านที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันตามความถนัด ในตัวอย่างนี้มี 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการและกิจกรรม โดยในส่วนของฝ่ายบริหาร จะมีกลุ่มในการบริหารจัดการกองทุนกรรมการสงเคราะห์ และกลุ่มการประชาสัมพันธ์ ในขณะที่ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามรูปแบบในการดำเนินงาน เช่น การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การจัดการศึกษาและ ฝึกวิชาชีพ การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน เป็นต้น

ทั้งนี้สามารถแบ่งแยกกลุ่มงานในรายละเอียดต่าง ๆ ได้ ตามความเหมาะสมกับบริบทหรือรูปแบบ หรือรูปแบบการดำเนินงานของจังหวัดนั้น ๆ

ผู้อำนวยการสถานพินิจ (ที่ปรึกษา)

ประธานกรรมการสงเคราะห์

แผนภาพที่ 1 ตัวอย่างโครงสร้างคณะกรรมการบริหาร

3 หน้าที่ของคณะกรรมการสงเคราะห์

1 หน้าที่ของประธานกรรมการสงเคราะห์

- 1) เป็นประธานในที่ประชุม
- 2) แต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์เป็นคณะกรรมการบริหารตามจำนวนที่เห็นสมควร
- 3) แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้
- 4) จัดประชุมคณะกรรมการบริหารกรรมการสงเคราะห์อย่างน้อยทุก 3 เดือนต่อครั้ง
- 5) จัดการประชุมกรรมการสงเคราะห์ อย่างน้อยสี่เดือนต่อครั้งเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการและติดตามการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด หรือปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสม

อำนาจหน้าที่ของประธานที่นอกเหนือจากตามระเบียบ เพื่อให้การดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีอำนาจหน้าที่อื่น ดังนี้

- 1) กำหนดแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมพินิจ
- 2) มอบหมายงานตามความเชี่ยวชาญ ความสามารถและกำลังของกรรมการสงเคราะห์แต่ละคน
- 3) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด หรือปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสม
- 4) ประสานงานระหว่างกรรมการสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ
- 5) จัดช่องทางในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกรรมการสงเคราะห์แต่ละจังหวัด
- 6) เพิ่มพูนศักยภาพของกรรมการสงเคราะห์โดยจัดฝึกอบรมด้านต่าง ๆ เช่น การเขียนโครงการ และจิตวิทยาการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน

2 หน้าที่รองประธานกรรมการสงเคราะห์ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม

- 1) ประสานงานกับสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเด็กและเยาวชนโดยสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ
- 2) วางแผนและดูแลกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน เช่น การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพ การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ความสนใจของเด็กและเยาวชน
- 3) ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมเสนอแนวทางการปรับปรุงแผน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4) ทรนรค์สร้งควมตรห่นกให้แ่กรอบคร้วและซุมชนในกรเลียงดูเด็กและเยวชนให้มีคุณภาพ เพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยวชน

5) เป็นผู้ช่วยประธานกรรมการในการประชุมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประธานกรรมการมอบหมาย และทำหน้าที่แทนประธานกรรมการในกรณีประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

3) หน้าที่รองประธานกรรมการสงเคราะห์ฝ่ายบริหาร

- 1) วางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ
- 2) วางแผนและจัดการระดมทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ใน แต่ละปี
- 3) ทำหน้าที่บริหารกองทุนกรรมการสงเคราะห์
- 4) วางแผนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกรรมการสงเคราะห์ให้กับชุมชน
- 5) เป็นผู้ช่วยประธานกรรมการในการประชุมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประธานกรรมการมอบหมาย และทำหน้าที่แทนประธานกรรมการในกรณีประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

4) เลขานุการ

- 1) ประสานงานและสื่อสารระหว่างคณะกรรมการบริหารและเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ
- 2) จัดทำรายงานการประชุมกรรมการสงเคราะห์
- 3) จัดการและแจ้งเรื่องตารางกิจกรรมให้กรรมการสงเคราะห์ได้ทราบในแต่ละเดือน
- 4) ช่วยเหลือคณะกรรมการบริหารและกรรมการสงเคราะห์ในการประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ

5) เภรัณญิก

- 1) ช่วยเหลือรองประธานฝ่ายบริหารในการวางแผนกองทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ในแต่ละปี
- 2) ช่วยเหลือรองประธานฝ่ายบริหารในการจัดระดมทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ในแต่ละปี
- 3) ตรวจสอบและรับรองการเบิกจ่ายบัญชีกองทุน

6 กลุ่มกิจกรรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

1) วางแผนกิจกรรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่นอกเหนือจากกิจกรรมจากหน่วยงานกำหนดไว้ร่วมกับคณะกรรมการบริหารและสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก เยาวชน และหน่วยงาน

2) ประสานงานกับวิทยากรหรือเครือข่ายภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

3) ประเมินผลการจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูร่วมกับคณะกรรมการบริหาร

7 กลุ่มกิจกรรมการจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพ

1) วางแผนกิจกรรมการจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพที่นอกเหนือจากกิจกรรมจากหน่วยงานกำหนดไว้ร่วมกับคณะกรรมการบริหารและสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก เยาวชน และหน่วยงาน

2) ประสานงานกับวิทยากรหรือเครือข่ายภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและฝึกวิชาชีพ

3) ประเมินผลการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพ ร่วมกับคณะกรรมการบริหาร

8 กลุ่มกิจกรรมการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

1) วางแผนการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ร่วมกับคณะกรรมการบริหารและสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็น

2) ประสานงานกับเครือข่ายภายนอก เพื่อสนับสนุนการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

3) ประเมินผลการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนร่วมกับคณะกรรมการบริหาร

9 กลุ่มกิจกรรมระดมทุน

- 1) ช่วยเหลือรองประธานฝ่ายบริหารในการวางแผนกิจกรรมระดมทุนต่างๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์ในแต่ละปี
- 2) เป็นคณะทำงานในการจัดกิจกรรมระดมทุน
- 3) ประสานงานกับบุคคลและองค์กรภายนอกในการระดมทุน
- 4) ประเมินกิจกรรมระดมทุนร่วมกับคณะกรรมการบริหาร

10 กลุ่มกิจกรรมประชาสัมพันธ์

- 1) วางแผนการประชาสัมพันธ์งานกรรมการสงเคราะห์ร่วมกับคณะกรรมการบริหาร และเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ
- 2) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกรรมการสงเคราะห์ที่จัดขึ้นสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้กระทำผิด กิจกรรมระดมทุนต่าง ๆ ให้กับชุมชน บุคคลภายนอกและองค์กรภายนอกเพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับงานกรรมการสงเคราะห์ผ่านเครือข่ายและโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทั้งนี้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่มีการดำเนินงานร่วมกับเด็กและเยาวชนจะต้องดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ และพิจารณาความเหมาะสมก่อนดำเนินการเผยแพร่เพื่อรักษาสิทธิของเด็กและเยาวชน

บทบาทกรรมการสงเคราะห์ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย คือ กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด มาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เด็กอายุยังไม่เกิน 12 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ และมาตรา 74 เด็กอายุกว่า 12 ปีแต่ยังไม่เกิน 15 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย จึงเป็นกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินการกับบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หากบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ย่อมไม่อยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน แต่จะถูกดำเนินคดีในศาลอาญาทั่วไป ซึ่งในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ได้พิจารณาโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นศาลพิจารณาคำนึงถึงบุคคลลักษณะสภาพร่างกาย และสภาพจิตของเด็กและเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นราย ๆ ไป โดยศาลมีอำนาจใช้วิธีการลงโทษ หรือเปลี่ยนโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาให้เหมาะกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน จะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการทำให้เด็กกลับตนเป็นคนดียิ่งกว่าการลงโทษเด็กและเยาวชน โดยมาตรการที่จะใช้กับเด็กแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนแต่ละราย ดังนั้น เพื่อให้บรรลุถึงเจตนารมณ์ดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถานพินิจฯ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ซึ่งแยกออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ในมาตรา 36 ได้บัญญัติถึงภารกิจที่สำคัญของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้านคดีอาญา ตั้งแต่เด็กและเยาวชนถูกส่งตัวมายังสถานพินิจฯ เพื่อการจัดทำรายงานข้อเท็จจริง และการดูแลระหว่างรอการพิจารณาพิพากษา จนถึงกรณีศาลมีคำสั่งหรือพิพากษาให้การฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

การดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เป็นกระบวนการยุติธรรมที่เน้นการปรับเปลี่ยนแก้ไขเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล โดยเด็กและเยาวชนกระทำความผิดดังกล่าวเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจส่งผลถึงการปรับตัว หรือนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงเน้นให้มีการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ปัจจัย และสาเหตุแห่งการกระทำความผิดทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมของเด็กหรือเยาวชนเป็นรายบุคคล และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนแต่ละรายให้ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อการบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม ให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและสามารถกลับไปดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้บรรลุตามเป้าหมายข้างต้น ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องประกอบด้วยบุคลากรหลากหลายวิชาชีพ มีขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับกฎหมาย และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับของสากล

โครงสร้างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยหน่วยงานที่ปฏิบัติงานกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทั่วประเทศ ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ที่ไม่มีสถานแรกรับ) จำนวน 36 แห่ง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ที่มีสถานแรกรับขนาดเล็ก) จำนวน 4 แห่ง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ที่มีสถานแรกรับ) จำนวน 37 แห่ง และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 20 แห่ง ซึ่งแต่ละประเภทของหน่วยงานมีโครงสร้างและภารกิจความรับผิดชอบเฉพาะ และจำเป็นต้องมีการประสาน ส่งต่อในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ในขั้นตอนก่อนหรือระหว่างการพิจารณาพิพากษา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ไม่มีสถานแรกรับ จะส่งเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ประกันตัวไปรับการควบคุมดูแลในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีสถานแรกรับ และกรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เด็กและเยาวชนรับการฝึกและอบรม สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องส่งเด็กและเยาวชนไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อรับการฝึกอบรมตามคำสั่งศาล

กระบวนการดำเนินงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีภารกิจในการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยทำการรับเด็กเข้ามาที่สถานพินิจฯ

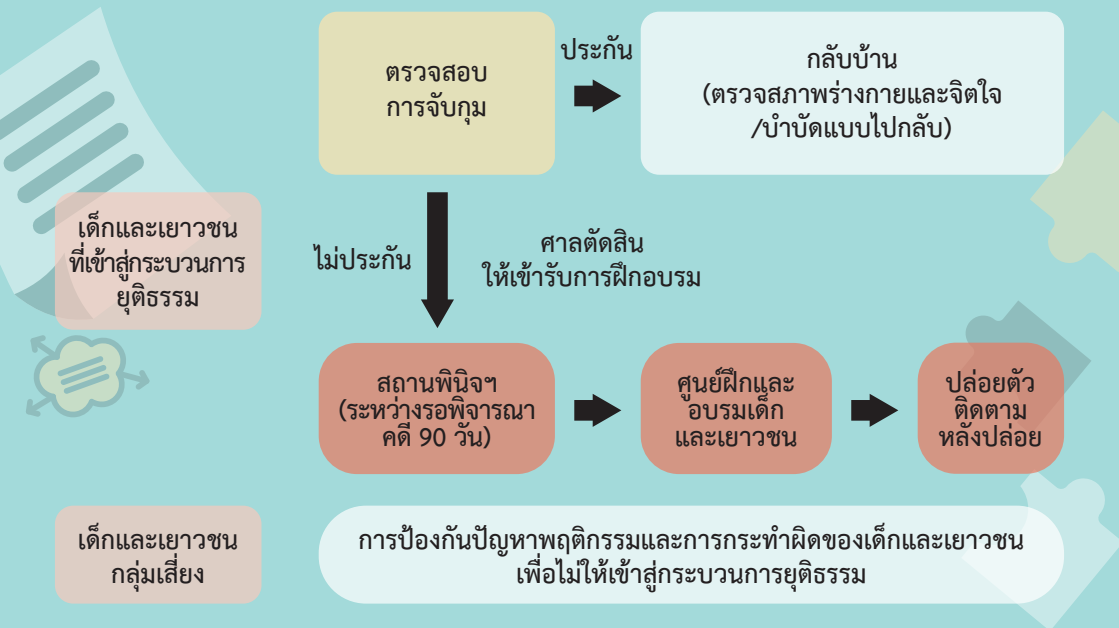
1 ทำการสืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาลหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

2 หากศาลพิจารณาไม่ให้มีการประกันตัว เด็กและเยาวชนจะอยู่ในความดูแลของสถานพินิจฯ และหากสถานพินิจฯ ไม่มีสถานแรกรับ เด็กและเยาวชนจะถูกส่งไปที่สถานแรกรับในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งเด็กและเยาวชน จะอยู่ที่สถานแรกรับเป็นเวลา 90 วันระหว่างรอการพิจารณาคดี ในช่วงเวลานี้ เด็กและเยาวชนจะได้รับการ บำบัดฟื้นฟู การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษาเล่าเรียน และการเตรียมความพร้อมเพื่อขึ้นศาลฟังคำตัดสิน

3 หากศาลพิจารณาคดีแล้วศาลมีคำสั่งพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรม เด็กจะถูกส่งตัวไปที่ศูนย์ฝึกอบรมที่ใกล้เคียงกับสถานพินิจฯ จังหวัด ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะมีอยู่ 20 แห่งทั่วประเทศ ระหว่างที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ เด็กและเยาวชน จะได้ทำกิจกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว การศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรมวิชาชีพ

4 หากครบระยะเวลาและเกณฑ์ที่ศาลพิพากษาให้ได้รับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ แล้ว เด็กและเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัวและมีการติดตามดูแลความประพฤติจากนักสังคมสงเคราะห์ หรือเครือข่ายที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย

5 กรรมการสงเคราะห์จะมีส่วนร่วมตั้งแต่รับเด็กและเยาวชนที่ทำผิดเข้าสถานพินิจฯ ไปจนกระทั่งการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ภายหลังปล่อย ตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 : กระบวนการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของกรรมการสงเคราะห์

การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิด

การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิด เป็นกระบวนการการป้องกันเด็กและเยาวชน ไม่ให้กระทำผิด เพื่อที่เด็กจะไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยกรรมการสงเคราะห์สามารถดำเนินการดังนี้

- 1 ดำเนินการร่วมกับสถานพินิจฯ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และร่วมวางแผนการดำเนินงาน โดยสามารถดำเนินการร่วมกับสถานพินิจฯ ภายใต้โครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา ร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน รวมถึงมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ประสานเครือข่ายความร่วมมือในการจัดกิจกรรม สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมฯ โดยพิจารณาจากสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษาหรือชุมชน
- 2 แนะนำให้คำปรึกษาและจัดกิจกรรมให้แก่ครอบครัวเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขพฤติกรรมเยาวชนที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดและรณรงค์ให้ครอบครัวและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตรให้มีคุณภาพ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ตัวอย่างเช่น การรณรงค์เรื่องสุขภาพจิตที่ดีเริ่มต้นที่บ้าน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัว การสร้างชุมชนที่แข็งแรง

เด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัวในสถานแรกรับ

เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและไม่ได้รับการประกันตัว เด็กและเยาวชนจะอยู่ในการควบคุมดูแลของสถานแรกรับฯ เพื่อรอการพิจารณาคดี ในช่วงเวลานี้กรรมการสงเคราะห์สามารถเข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนและให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ดังนี้

- 1 ให้กำลังใจเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดเนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจะมีความรู้สึกสับสน กังวลเมื่อถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจฯ
- 2 แนะนำให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตัวและกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ เพื่อให้เด็กและเยาวชน ทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็กและเยาวชนเมื่อถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ

การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

การแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลง แก้ไข ปรับปรุง เจตคติ ความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโดยปกติสุข ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกโดยต้องทำการดูแล สอดส่อง ช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งทางด้าน จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์และศาสตร์สาขาอื่น ๆ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน (สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชุมพร, 2565) กระบวนการสงเคราะห์สามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ ในการจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้ ดังนี้

- 1 วิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนแต่ละคน ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ โดยการเข้าเยี่ยม พูดคุยกับเด็กและเยาวชนและบิดามารดาเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ ภูมิหลังด้านครอบครัวและสังคมที่ส่งผลให้เด็ก และเยาวชนกระทำความผิด เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผนในการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ
- 2 ช่วยเหลือในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงการแก้ไขปัญหาและตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็กและเยาวชน ซึ่งกิจกรรมควรเน้นการสร้างความทักษะชีวิต การเรียนรู้ที่จะ ใช้ชีวิตที่ถูกต้องในสังคม บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม
- 3 เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานพินิจฯ
- 4 ร่วมกับสถานพินิจฯ ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน หากพบว่า กิจกรรมไม่ได้ผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์ ควรมีการเสนอให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบ กิจกรรมเพื่อให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 5 กระบวนการสงเคราะห์สามารถเสนอจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้แก่เด็กและเยาวชนได้ในที่ ประชุมกรรมการสงเคราะห์

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เป็นกระบวนการที่เตรียมพร้อมเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ โดยการให้คำปรึกษา ความรู้ ฝึกทักษะ ฝึกอาชีพ ส่งเสริม การศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความมั่นใจ สามารถปรับตัว เข้ากับสังคมและสามารถดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และทำการเตรียมความพร้อมให้กับครอบครัว ของเด็กและเยาวชน โดยให้ชุมชน สังคม หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม โดยกรรมการสงเคราะห์ สามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจ ในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ดังนี้

1 วิเคราะห์ความต้องการของเด็กและเยาวชนแต่ละคนร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจ และ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ในการวางแผนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ในการดำเนินชีวิตภายหลังการปล่อยตัว โดยการเข้าเยี่ยมสอบถาม พูดคุยเกี่ยวกับความถนัด ความสนใจด้านอาชีพ และแนะนำให้คำปรึกษา แก่เด็กและเยาวชน

2 ช่วยเหลือในการวางแผนและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพร่างกาย จิตใจและสังคม ที่สะท้อนถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนจากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เช่น การเป็นวิทยากร หรือทำการประสานสรรหาวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะจากเครือข่ายกรรมการสงเคราะห์เพื่อทำการ ฝึกอบรมวิชาชีพที่มีความต้องการของตลาดแรงงานให้แก่เด็กและเยาวชน เช่น การเกษตรอย่างยั่งยืน การช่าง การใช้เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ แนะนำแนวทางการศึกษาและอาชีพ จัดหาเครือข่าย หรือวางแผนในการรองรับด้านการศึกษาและอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน นอกเหนือจากนี้ยังสามารถ ช่วยสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็ก เยาวชนและครอบครัวในการจัดบริการทางสังคมตามสภาพปัญหาและ ความจำเป็น เช่น ให้ทุนการศึกษา ช่วยจัดหางาน หรือรับเด็กเข้าฝึกงาน หาท่ออยู่อาศัยสำหรับเด็กและ เยาวชนที่ไม่มีครอบครัว

3 เข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กและเยาวชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ สถานพินิจ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ รวมถึงร่วมการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยหากพบว่า กิจกรรมไม่ได้ผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์ ควรมีการเสนอให้ปรับเปลี่ยน รูปแบบกิจกรรมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4 ดำเนินการร่วมกับสถานพินิจฯ ในการช่วยเหลือเตรียมความพร้อมให้แก่ครอบครัว และชุมชนให้เข้าใจยอมรับเด็กและเยาวชนและมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กและเยาวชน

ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน กรรมการสงเคราะห์ เพื่อเด็กและเยาวชน

ขั้นตอน

ชุมชนและ
โรงเรียนต่างๆ

สถานพินิจ
(แรกรับ)
ก่อนศาลพิจารณา

สถานพินิจ /
ศูนย์ฝึกฯ
หลังศาลพิจารณา

กรมพินิจ /
ศูนย์ฝึกฯ

ชุมชนและ
ครอบครัว

การป้องกันเด็กและ
เยาวชนกระทำความผิด
(ต้นน้ำ)

เด็กและเยาวชนถูก
ควบคุมตัวในสถาน
แรกรับ (กลางน้ำ)

การแก้ไขบำบัด
ฟื้นฟูเด็กและ
เยาวชน (กลางน้ำ)

การเตรียมความ
พร้อมก่อนปล่อย
(กลางน้ำ)

การติดตามดูแล
ช่วยเหลือภายหลัง
ปล่อย (ปลายน้ำ)

แลกเปลี่ยนข้อมูล
สถานการณ์เด็กและ
เยาวชน เพื่อประเมิน
สภาพปัญหา และร่วม
วางแผนการดำเนินงาน
กับสถานพินิจและ
เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

สนับสนุนการดำเนิน
งานของสถานพินิจฯ
เพื่อป้องกันปัญหา
พฤติกรรมและการ
กระทำความผิดของเด็ก
และเยาวชน

แนะนำให้คำปรึกษา
แก่ครอบครัวและ
ชุมชนเกี่ยวกับแนว
ทางแก้ไขพฤติกรรม
เยาวชนที่เสี่ยงต่อ
การกระทำความผิด

เข้าเยี่ยมเมื่อเด็กและ
เยาวชนถูกส่งมา
ที่สถานแรกรับ

วิเคราะห์ปัญหาของ
เด็กและเยาวชน
ร่วมกับเจ้าหน้าที่
สถานพินิจ

ช่วยเหลือในการ
วางแผนการจัด
กิจกรรมตาม
ความต้องการ
ของหน่วยงาน

เข้าร่วมกิจกรรม
ตามแผน
ประเมินผล
การจัดกิจกรรม

เสนอจัด
กิจกรรมเพิ่มเติม
หรือปรับปรุงแผน

วิเคราะห์ความต้องการ
ของเด็กและเยาวชน
แต่ละคนร่วมกับ
เจ้าหน้าที่สถานพินิจ

ช่วยเหลือในการ
วางแผนการจัด
กิจกรรมตาม
ความต้องการของ
เด็กและเยาวชน

เข้าร่วมกิจกรรม
การเตรียมความ
พร้อมก่อนปล่อย
เด็กและเยาวชน
ร่วมกับเจ้าหน้าที่
สถานพินิจฯ

ประเมินผล
การจัดกิจกรรม

วางแผนร่วมกับ
เจ้าหน้าที่และ
เครือข่ายชุมชน

ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่
และเครือข่ายชุมชน
ในการดูแลสงเคราะห์
ช่วยเหลือ

ติดตามผลลัพธ์
การสงเคราะห์
ช่วยเหลือ

กระบวนการ

ตัวอย่าง
กิจกรรม

การสร้างความ
สัมพันธ์ที่ดี
ระหว่างคนใน
ครอบครัว

การสร้างชุมชน
ที่เข้มแข็ง

การรณรงค์
เรื่องยาเสพติด

การสร้างความ
เข้าใจเกี่ยวกับการ
กระทำความผิดใน
รูปแบบต่างๆ และ
ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

การปลอบใจเด็ก
และเยาวชน
ผู้กระทำความผิด

แนะนำให้คำปรึกษา
แก่เด็กเกี่ยวกับ
แนวทางการปฏิบัติตัว

การรับเป็น
พ่อแม่อุปถัมภ์

การให้คำปรึกษา
แนะนำเชิงจิตวิทยา

การจัดกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาพฤติกรรมหรือ
การจัดโครงการเพื่อ
การฝึกวิชาชีพ

การสนับสนุนเพื่อให้
เด็กและเยาวชน
ได้ฝึกปฏิบัติงาน

การให้การสงเคราะห์
ช่วยเหลือ ตาม
สภาพปัญหา
และความจำเป็น

การฝึกอบรมอาชีพ
ที่มีความต้องการ
ในตลาดแรงงาน เช่น
การทำอาหาร การเกษตร
อย่างยั่งยืน การช่าง
การใช้เทคโนโลยี
รูปแบบต่างๆ

การแนะนำทางการ
ศึกษาและอาชีพ /
ให้ทุนการศึกษา

การจัดหางาน

การสงเคราะห์เด็ก
และเยาวชนที่มี
ปัญหา เช่น ไม่มี
ที่อยู่อาศัย

บทที่ 3

สิทธิประโยชน์ของกรรมการสงเคราะห์

กรรมการสงเคราะห์ทุกท่านต่างเข้าร่วมเป็นกรรมการสงเคราะห์ด้วยจิตอาสาที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ แน่ใจว่าประโยชน์ทางอ้อม จะช่วยยกระดับทำให้พื้นที่และชุมชนของกรรมการสงเคราะห์เองดีขึ้น ประโยชน์ที่กรรมการสงเคราะห์ได้ไม่เพียงแต่จะเป็นความภูมิใจที่ได้จากการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน แต่ยังรู้สึกว่าได้กลับมาสร้างผลกระทบเชิงบวกให้แก่สังคม ทั้งนี้ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมองเห็นว่ากรรมการสงเคราะห์ควรได้รับสิทธิและประโยชน์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินงาน โดยมีสิทธิและประโยชน์ตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและกระดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจฯ พ.ศ. 2554 ดังนี้

- > กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิระดับเข้มเครื่องหมายของกรรมการสงเคราะห์
- > กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิเข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับงานสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ ซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรมหรือกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- > กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นกรรมการสงเคราะห์ดีเด่น
- > กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเสนอชื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานกรมการสงเคราะห์ โดยรูปแบบของกรมการสงเคราะห์ดีเด่นเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องและเชิดชูเกียรติให้แก่กรมการสงเคราะห์ที่เป็นหนึ่งในสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากผลการปฏิบัติงานที่เป็นประจักษ์ ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานของกรมการสงเคราะห์ดีเด่นของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ประกาศกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2566) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

- 1 ระดับดี** จะต้องีผลคะแนนระหว่าง 4 - 7 คะแนน
- 2 ระดับดีมาก** จะต้องีผลคะแนนระหว่าง 8 - 11 คะแนน
- 3 ระดับกรม** จะต้องีผลคะแนนระหว่าง 12 คะแนนขึ้นไป

ในการพิจารณาจะประกอบด้วย 2 ผลงานหลัก ได้แก่ ผลงานทั่วไป จำนวน 2 ข้อ และ ผลงานเฉพาะจำนวน 9 ข้อ (ข้อละ 3 คะแนน) โดยในเดือนกันยายนของทุกปีสถานพินิจฯ ทุกแห่ง จะรวบรวมผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของกรมการสงเคราะห์เป็นรายบุคคล (ไม่จำกัดจำนวน) เสนอมายังกรมพินิจฯ พิจารณาคัดเลือกต่อไป สำหรับผลงานทั่วไปและผลงานเฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

ผลงานทั่วไป

เป็นผลงานพื้นฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ หากจะได้รับการเสนอชื่อเพื่อคัดเลือกกรมการสงเคราะห์ดีเด่น จะต้องผ่านผลงานทั่วไป ดังนี้

- 1** เข้าเยี่ยมเด็กฯ หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กและเยาวชนที่สถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ ด้วยตนเอง ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ในรอบการพิจารณาผลงาน
- 2** เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ ด้วยตนเอง ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ในรอบการพิจารณาผลงาน

ผลงานเฉพาะ

มีทั้งหมด 9 กิจกรรม ๆ ละไม่เกิน 3 คะแนน เป็นกิจกรรมที่เป็นผลงานที่มีหลักเกณฑ์การพิจารณารวมไปถึงเกณฑ์การให้คะแนนที่มีความชัดเจนเพื่อให้ทางกรมการสงเคราะห์สามารถส่งผลงานดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในจังหวัดของกรมการสงเคราะห์ โดยรายละเอียดของกิจกรรมหรือผลงาน ตัวชี้วัดและเกณฑ์การให้คะแนนมีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงถึงผลงานผลงานเฉพาะ 9 กิจกรรม และหลักเกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การให้คะแนน

ผลงาน	หลักเกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การให้คะแนน
1 การจัดหาสถานศึกษาให้เด็กหรือเยาวชนได้เข้ารับการศึกษ	กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการติดต่อ ช่วยเหลือประสานงานกับสถานศึกษาให้รับเด็กหรือเยาวชนเข้าศึกษา หรือเป็นผู้มอบเคราะห์รับเด็กหรือเยาวชนเข้าศึกษาในสถานศึกษา โดยเด็กหรือเยาวชนได้สมัครและเข้าศึกษาในสถานศึกษานั้น พร้อมทั้งให้การดูแลช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนระหว่างเข้ารับการศึกษอย่างต่อเนื่อง <u>ยกเว้นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)</u>	● 1 - 2 ราย = 1 คะแนน ● 3 - 4 ราย = 2 คะแนน ● 5 ราย ขึ้นไป = 3 คะแนน
2 ให้ทุนการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการศึกษา	กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้ให้หรือประสานงาน ให้เด็กหรือเยาวชนได้รับทุนการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการศึกษาทั้งหมดอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา หรือตลอดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยกำหนดการให้ทุนการศึกษาและทุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการศึกษา ตามระดับชั้นการศึกษา ดังนี้ - ระดับชั้นมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3,000 บาท/ภาคการศึกษา - ระดับชั้น ปวช. ปวส. ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท/ภาคการศึกษา - ระดับชั้นอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 7,000 บาท/ภาคการศึกษา	● 1 ทุน (ตามระดับชั้น) = 1 คะแนน ● 2 ทุน (ตามระดับชั้น) = 2 คะแนน ● 3 ทุน (ตามระดับชั้น) = 3 คะแนน
3 การจัดหางานหรือรับเด็กหรือเยาวชนเข้าทำงานหรือฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ	กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้รับเด็กหรือเยาวชน หรือ ดำเนินการติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ/ร้านค้า/นายจ้าง ให้รับเด็กหรือเยาวชนเข้าทำงานหรือฝึกปฏิบัติงาน 2.3.1 กรณีรับเข้าทำงาน หมายถึง เด็กหรือเยาวชนได้ เข้าทำงานในสถานประกอบการและได้รับค่าตอบแทนหรือมีรายได้ เป็นกิจจะลักษณะ 2.3.2 กรณีรับเข้าฝึกปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจริง โดยเป็นไปตามเงื่อนไขการฝึกฝึกอบรมหรือการอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาจได้รับสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ หรือค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้	● 1 - 2 ราย = 1 คะแนน ● 3 - 4 ราย = 2 คะแนน ● 5 รายขึ้นไป = 3 คะแนน
4 การให้ทุนประกอบอาชีพอิสระหรือค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการทำงานหรือการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ	กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้สนับสนุนทุนประกอบอาชีพอิสระหรือค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จำเป็นต่อการทำงานหรือฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 2.4.1 ทุนประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง เงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดในการประกอบอาชีพ (โดยวัสดุอุปกรณ์ต้องสามารถใช้งานได้ไม่ชำรุดเสียหาย) จำนวนไม่น้อยกว่า 3,000 บาท พร้อมทั้งให้การดูแล ช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนมีรายได้หรือผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองหรือครอบครัว 2.4.2 ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการทำงานหรือฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายสำหรับการประกอบอาชีพ เช่น ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าตรวจสุขภาพ โดยกรรมการสงเคราะห์เป็นผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนทั้งหมดให้กับเด็กหรือเยาวชน จำนวนเงินไม่น้อยกว่า 3,000 บาท/ราย	● 1 - 2 ราย/ทุน = 1 คะแนน ● 3 - 4 ราย/ทุน = 2 คะแนน ● 5 ราย/ทุน ขึ้นไป = 3 คะแนน

ผลงาน

หลักเกณฑ์การพิจารณา

เกณฑ์การให้คะแนน

5 เป็นผู้กำกับกันในการทำงาน ให้เด็กหรือเยาวชน

กรรมการสงเคราะห์รับเป็นผู้กำกับการทำงานหรือประกันความเสียหาย จากการทำงาน ให้กับเด็กหรือเยาวชน และเด็กหรือเยาวชนที่เข้าทำงานจะต้องได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ จากการทำงาน ซึ่งกรรมการสงเคราะห์สามารถดำเนินการได้ทั้งการกำกับกันด้วยเงินสด ทรัพย์สิน หรือค่าประกันด้วยตัวบุคคล

กรณีเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทจำกัด (มหาชน)

- 1 ราย = 1 คะแนน
- 2 ราย = 2 คะแนน
- 3 รายขึ้นไป = 3 คะแนน

กรณีเป็นทั้งหุ้นส่วนจำกัด การจัดตั้งรูปแบบอื่นๆ และผู้ประกอบการทั่วไป

- 2 ราย = 1 คะแนน
- 3 ราย = 2 คะแนน
- 4 รายขึ้นไป = 3 คะแนน

6 การให้การสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน เพื่อให้การช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหาพิเศษ

กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้ให้การสงเคราะห์ หรือประสานบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนที่มีปัญหาพิเศษเฉพาะราย ให้ได้รับการช่วยเหลือตามสภาพปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เด็กหรือเยาวชนที่มีปัญหาพิเศษ หมายถึง เด็กหรือเยาวชน ที่มีปัญหาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ที่จำเป็นต้องได้รับการรักษา จากแพทย์อย่างต่อเนื่อง หรือมีความจำเป็นต้องการความช่วยเหลือ โดยหน่วยงานจะเป็นผู้ดำเนินการประสานส่งต่อเด็กหรือเยาวชนให้กับกรรมการสงเคราะห์ เพื่อให้กรรมการสงเคราะห์เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชน หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหา

- 1 - 2 ราย = 1 คะแนน
- 3 - 4 ราย = 2 คะแนน
- 5 รายขึ้นไป = 3 คะแนน

7 การรับเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ให้กับเด็กหรือเยาวชนและให้การช่วยเหลือหรือคุ้มครองสวัสดิภาพ

กรรมการสงเคราะห์รับเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ให้กับเด็กหรือเยาวชนที่มีความจำเป็นต้องได้รับการจัดให้พ่อแม่อุปถัมภ์ ได้แก่ เด็กเร่ร่อน หรือกำพร้าถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม อันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ ถูกทารุณกรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

- 1 ราย = 1 คะแนน
- 2 ราย = 2 คะแนน
- 3 รายขึ้นไป = 3 คะแนน

โดยหน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการประสานส่งต่อเด็กหรือเยาวชนให้กับกรรมการสงเคราะห์ เพื่อให้กรรมการสงเคราะห์เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชน หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหา เช่น กรณีเด็กหรือเยาวชนเร่ร่อน กรรมการสงเคราะห์ที่เป็นพ่อแม่อุปถัมภ์จะต้องเข้าร่วมการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนรายบุคคล แนวทางการฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชน หรือแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยไว้ในฐานะพ่อแม่อุปถัมภ์

โดยกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่พ่อแม่อุปถัมภ์ ดังนี้

- กรณีเด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวที่สถานแรกรับเด็กและเยาวชนกรรมการสงเคราะห์เข้ามามีปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องเดือนละ 1 ครั้ง จนกระทั่งปล่อยตัว และหากเด็กหรือเยาวชนมีคำพิพากษาให้เข้ารับการศึกษาและอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้กรรมการสงเคราะห์ปฏิบัติหน้าที่พ่อแม่อุปถัมภ์อย่างต่อเนื่องจนกว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัว (โดยการพิจารณาผลงานในระยะฝึกอบรม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของศูนย์ฝึก)

ผลงาน

หลักเกณฑ์การพิจารณา

เกณฑ์การให้คะแนน

8 การเป็นผู้จัดทำโครงการที่สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงาน

• กรณีเด็กหรือเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กระบวนการสงเคราะห์เข้ามาปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องเดือนละ 1 ครั้ง แต่ต้องไม่น้อยกว่าปีละ 8 เดือน และต้องมีการดูแลเด็กหรือเยาวชนอย่างต่อเนื่องจนกว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัว หากเด็กหรือเยาวชนมีระยะเวลาฝึกอบรมเกินกว่า 1 ปี ให้กรรมการสงเคราะห์ดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเสนอผลงานเข้าในปัดไปได้

กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้จัดทำโครงการ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเด็กหรือเยาวชน เพื่อการฝึกวิชาชีพ หรือเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

2.8.1 โครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเด็กหรือเยาวชน

โครงการที่มุ่งฟื้นฟู พัฒนา ร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้กลับตัว กลับใจ เปลี่ยนทัศนคติ และเป็นโครงการสอดคล้องตามความต้องการของหน่วยงาน โดยกิจกรรมภายใต้โครงการฯ ประกอบด้วย การเรียนการสอนภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ และมีความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการไม่น้อยกว่า 3 กิจกรรมมีการติดตามและประเมินผลโครงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น

• โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสุขภาพ โดยกิจกรรมภายใต้โครงการ ประกอบด้วย การให้ความรู้ภาวะโภชนาการ พฤติกรรมเสี่ยง, การจัดสัปดาห์รณรงค์, การตรวจคัดกรองสุขภาพ, การออกกำลังกาย เป็นต้น

• โครงการดนตรีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีกิจกรรมภายใต้โครงการที่ต่อเนื่อง เช่น การเล่นดนตรีเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ความจำ และเสริมสร้างสมาธิ รวมถึงเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความสามารถทางดนตรี เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และกระตุ้นให้เกิดการต่อยอดเพื่อศึกษาหรือประกอบอาชีพ

2.8.2 โครงการเพื่อการฝึกวิชาชีพ

โครงการที่สนองตอบความต้องการของหน่วยงาน ตรงกับความต้องการของเด็กหรือเยาวชน และเป็นวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีการกำหนดหลักสูตรที่ชัดเจน ประกอบด้วย การเรียนการสอนภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ โดยเด็กหรือเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการควรได้รับการรับรองหรือสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ เช่น วิชาชีพด้านอุตสาหกรรม ด้านบริการ ด้านเกษตรกรรม ด้านคหกรรม เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น

• โครงการฝึกวิชาชีพ “หลักสูตรการติดตั้งโซล่าเซลล์เพื่อการเกษตร” จำนวน 18 ชั่วโมง (อ้างอิงกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

- ระบบน้ำเพื่อการเกษตรแบบอัตโนมัติ (ทฤษฎี)
- การติดตั้งระบบน้ำเพื่อการเกษตรแบบอัตโนมัติ (ปฏิบัติ)
- การสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (ทฤษฎี)
- การติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (ปฏิบัติ)

• โครงการฝึกวิชาชีพ “การสร้างร้านค้าออนไลน์” จำนวน 18 ชั่วโมง (อ้างอิงกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

- หลักการสร้างร้านค้าออนไลน์ (ทฤษฎี/ปฏิบัติ)
- การบริหารหลังร้านของธุรกิจออนไลน์ (ทฤษฎี/ปฏิบัติ)
- การทำการตลาดของร้านค้าออนไลน์ (ทฤษฎี/ปฏิบัติ)
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจออนไลน์ (ทฤษฎี)

2.8.1 โครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยเด็กและเยาวชน

- 2 โครงการ = 1 คะแนน
- 3 โครงการ = 2 คะแนน
- 4 โครงการขึ้นไป = 3 คะแนน

2.8.2 โครงการเพื่อการฝึกวิชาชีพ

- 1 โครงการ = 1 คะแนน
- 2 โครงการ = 2 คะแนน
- 3 โครงการขึ้นไป = 3 คะแนน

2.8.3 โครงการเพื่อพัฒนาบุคลากร

- 2 โครงการ = 1 คะแนน
- 3 โครงการ = 2 คะแนน
- 4 โครงการขึ้นไป = 3 คะแนน

ผลงาน

หลักเกณฑ์การพิจารณา

เกณฑ์การให้คะแนน

9 การเป็นผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือเชิญชวนบุคคล องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ มาสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจหรือศูนย์ฝึก

2.8.3 โครงการเพื่อพัฒนาบุคลากร

เป็นโครงการที่สนองตอบความต้องการของหน่วยงาน โดยมุ่งเป้าหมายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ทักษะความรู้ และทัศนคติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีการกำหนดหลักสูตรกระบวนการ วิธีการฝึกอบรม และช่วงเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง มีการติดตามและประเมินผลโครงการ เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้ให้การสนับสนุน หรือประสานงานบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรม/การดำเนินงานต่างๆ ของสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ ได้แก่

- กรรมการสงเคราะห์เป็นวิทยากรหรือสนับสนุนวิทยากรให้กับกิจกรรมของหน่วยงาน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน (หมายรวมถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเด็กหรือเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และการป้องกันปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน)
- กรรมการสงเคราะห์สนับสนุนงบประมาณ หรือประสานงานบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ จำนวนไม่น้อยกว่า 500 บาท/ครั้ง
- กรรมการสงเคราะห์สนับสนุนทรัพย์สินอื่น หรือประสานงานบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนทรัพย์สินอื่น โดยต้องเป็นทรัพย์สินที่จำเป็นต่อความต้องการในการดำเนินงาน และมีมูลค่าไม่น้อยกว่า 500 บาท/ครั้ง
- กรรมการสงเคราะห์เข้าร่วมเป็นกรรมการต่าง ๆ ของสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ โดยได้รับการแต่งตั้ง เช่น คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ เป็นต้น
- กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้สนับสนุนหรือประสานงานบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงาน เช่น การตรวจสอบสุขภาพ ทันตกรรม การฉีดวัคซีนป้องกันโรค
- กรรมการสงเคราะห์เป็นผู้เผยแพร่ด้วยตนเอง หรือสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานของหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ เช่น การจัดรายการวิทยุ (ไม่นับรวมกรณีการร่วมออกงานในนามของหน่วยงาน)

- 2 – 5 กิจกรรม/ครั้ง = 1 คะแนน
- 6 – 8 กิจกรรม/ครั้ง = 2 คะแนน
- 9 กิจกรรม/ครั้งขึ้นไป = 3 คะแนน

เมื่อกรมพินิจฯ มีประกาศผลการคัดเลือกกรรมการสงเคราะห์ดีเด่นแล้วนั้น กรรมการสงเคราะห์ที่ได้รับการประกาศจะได้รับรางวัล ดังนี้

▶ กรรมการสงเคราะห์ดีเด่นระดับดี จะได้รับประกาศเกียรติคุณ

▶ กรรมการสงเคราะห์ดีเด่นระดับดีมาก จะได้รับโล่ และประกาศเกียรติคุณ

▶ กรรมการสงเคราะห์ดีเด่นระดับกรม จะได้รับโล่ ประกาศเกียรติคุณ และมีสิทธิได้รับเสนอชื่อเสนอชื่อขอการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามระเบียบที่กำหนด

การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เป็นอีกหนึ่งในสิทธิประโยชน์ของกรรมการสงเคราะห์ที่พึงจะได้รับภายหลังจากได้รับการแต่งตั้งและปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนั้น โดยเมื่อผ่านเกณฑ์คุณสมบัติแล้วนั้นที่จะได้รับเสนอ ให้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2534 สำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดี ความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน เป็นการเฉพาะตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร กระบวนการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ของกรรมการสงเคราะห์นั้น จะต้องผ่านการกลั่นกรองตั้งแต่ระดับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจนถึงในระดับกระทรวงยุติธรรม โดยได้กำหนดให้คัดเลือกภายในช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายนของทุกปี

สำหรับลำดับชั้น เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์
แบ่งออกเป็น 7 ชั้น แต่ละลำดับชั้น มีชื่อเรียก ดังนี้

ชั้นที่ 1 ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ ป.ภ.

Knight Grand Cross (First Class) of the Most Admirable Order of the Direkgunabhorn.

ชั้นที่ 2 ทุตติยดิเรกคุณาภรณ์ ท.ภ.

Knight Commander (Second Class) of the Most Admirable Order of the Direkgunabhorn.

ชั้นที่ 3 ตติยดิเรกคุณาภรณ์ ต.ภ.

Commander (Third Class) of the Most Admirable Order of the Direkgunabhorn.

ชั้นที่ 4 จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ จ.ภ.

Companion (Fourth Class) of the Most Admirable order of the Direkgunabhorn.

ชั้นที่ 5 เบญจมดิเรกคุณาภรณ์ บ.ภ.

Member (Fifth Class) of the Most Admirable Order of the Direkgunabhorn.

ชั้นที่ 6 เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์ ร.ท.ภ.

The Gold Medal (Sixth Class) of the Direkgunabhorn.

ชั้นที่ 7 เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ ร.จ.ภ.

The Silver Medal (Seventh Class) of the Direkgunabhorn.

ในการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์คุณสมบัติทั่วไปของกรรมการสงเคราะห์ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่พึงได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่อาสาสมัครกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2548 มีดังนี้

1

คุณสมบัติทั่วไป

- 1 ได้รับแต่งตั้งเป็นอาสาสมัครของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมและปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 ปี นับแต่ดำรงตำแหน่งครั้งแรกจนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่ขอพระราชทาน เครื่องราช 180 วัน (นับถึงวันที่ 29 ก.ค. ของทุกปี)
- 2 ได้รับคัดเลือกเป็นอาสาสมัครดีเด่นระดับกรม
- 3 มีความประพฤติดี รักษาระเบียบวินัยและจริยธรรม และเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดี
- 4 ไม่เคยต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

2

คุณสมบัติเฉพาะ

1 ช่วยเหลืองานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ซื่อสัตย์สุจริต และเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี หรือเป็นผู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป เช่น การเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษแก่กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา การรณรงค์ต่อต้านปัญหาเสพติดให้โทษในชุมชน เป็นต้น

2 ให้การสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ และภายหลังได้รับการปล่อยตัวตามความเหมาะสม เช่น ประกันตัวเด็กหรือเยาวชน จัดหาทุนการศึกษาหรือทุนประกอบอาชีพ ช่วยจัดหางาน รับเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ให้กับเด็กและเยาวชน หรือให้การอุปการะเด็กหรือเยาวชน ในกรณีจำเป็นอย่างอย่างต่อเนื่อง และสัมฤทธิ์ผล รวมผลงานแล้วไม่น้อยกว่าปีละ 15 ราย

3 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมฯ จัดขึ้นภายในปีที่ได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ทั้งนี้ ไม่รวมการเข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัว

4 บริจาคเงินสดหรือสิ่งของแก่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. 2538

5 ปฏิบัติงานตามตารางเวลาที่ สถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ กำหนด ปีละไม่น้อยกว่า 24 ครั้ง เช่น ตารางการพบเด็กและเยาวชนในความดูแล

3 หลักเกณฑ์ในการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- 1 กรณีผู้ไม่เคยได้รับพระราชทานเครื่องราชฯ ให้เสนอขอพระราชทานในชั้นที่ 7 เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ (ร.ง.ภ.)
- 2 กรณีผู้ที่ขอเครื่องราชฯ ในชั้นที่สูงขึ้น ให้เสนอขอพระราชทานในชั้นที่สูงขึ้นหนึ่งชั้นตามลำดับ เมื่อกระทำความดีความชอบเพิ่มขึ้น โดยเว้นระยะเวลาแต่ละชั้นไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 3 การขอพระราชทานเครื่องราชฯ ในส่วนของผลงาน สูงสุดที่ชั้น 5 เบญจมาภรณ์ (บ.ภ.)

บทที่ 4

ข้อควรรู้ในการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์

1 การเสนอโครงการโดยกรรมการสงเคราะห์

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะถูวางแผนโดยเจ้าหน้าที่สถานพินิจ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ กรรมการสงเคราะห์สามารถนำเสนอการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้โดยทำการนำเสนอโครงการผ่านคณะกรรมการบริหารและสถานพินิจ และเป็นโครงการที่ระบุในแผนงานของคณะกรรมการสงเคราะห์ โดยการเขียนโครงการจะมีส่วนประกอบดังนี้

- 1 **ชื่อโครงการ** ระบุชื่อโครงการตามกิจกรรมที่ต้องการจัดขึ้นเพื่อเด็กและเยาวชน
- 2 **หลักการและเหตุผล ความสำคัญของปัญหา** ระบุถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและความจำเป็นที่ต้องการจัดกิจกรรมดังกล่าวว่าจะมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไร
- 3 **วัตถุประสงค์ของโครงการ** เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างที่ดำเนินโครงการ เป็นการระบุแนวทางในการปฏิบัติงานโครงการให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น เพื่ออธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนหรือเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน
- 4 **เป้าหมายโครงการ** ระบุสิ่งที่ต้องการจะเกิดขึ้นเมื่อโครงการจบลง เป้าหมายควรมีความชัดเจน เช่น จำนวนเท่าไร
- 5 **กลุ่มเป้าหมาย** ระบุกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรองให้ชัดเจน
- 6 **ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม** โครงการจะเริ่มขึ้นและจบเมื่อใด
- 7 **พื้นที่ดำเนินงาน** โครงการจะจัดขึ้นที่ใด
- 8 **ขั้นตอนการดำเนินงาน** ระบุกิจกรรมย่อยภายใต้โครงการ และแสดงรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ ควรเขียนเป็นลำดับสิ่งที่ต้องทำก่อนและหลัง
- 9 **งบประมาณ** การประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ ควรแบ่งค่าใช้จ่ายให้ชัดเจน
- 10 **การประเมินผลโครงการ** เป็นการระบุแนวทางการประเมินผลโครงการ จะทำเมื่อใด โดยวิธีใด

2 การให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน²

ความหมายของการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาวัยรุ่นเป็น “การให้คำปรึกษาคือการช่วยเหลือให้คิดและตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเองได้ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ของการสร้างความสัมพันธ์ การสื่อสาร ความเข้าใจและมีความรู้สึกรักอยากช่วยเหลือ โดยขั้นตอนประกอบไปด้วยการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี การสำรวจปัญหา การประคับประคองจิตใจให้อารมณ์สงบ การกระตุ้นให้ มองหาทางเลือก ชี้แนะช่องทาง ข้อดีข้อเสีย ให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ...” สิ่งที่สำคัญ คือต้องเข้าใจเด็กและเยาวชน (วัยรุ่น)

พัฒนาการด้านจิตใจของวัยรุ่น

เด็กวัยรุ่นจะเริ่มแสดงสิ่งที่ตัวเองโดดเด่น ที่ชอบและได้รับการถ่ายทอดแนวคิดแบบ อย่างจากกลุ่มเพื่อนและต้องการการยอมรับจากผู้อื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน หากได้รับการ ยอมรับจะมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง รักอิสระ เสรีภาพ ไม่ชอบการ บังคับ และการกดดันจากพ่อแม่และครูอาจารย์ มีความอยากรู้อยากเห็นจนทำให้เกิดพฤติกรรม เสี่ยงต่าง ๆ ได้ง่าย ทำตามความคิดโดยขาดการไตร่ตรอง มีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่าย บางคน ยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ ไม่ค่อยสนิทสนมกับครอบครัว สนใจแต่กับเพื่อนมากกว่า

² (ผศ.นพ.พนม เกตมาน อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล)

เทคนิคการให้คำปรึกษา

- 1 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการแนะนำตัว เริ่มบทสนทนาที่ทำให้เกิดการผ่อนคลาย หาสิ่งที่น่าสนใจคลึงกันกับผู้ให้คำปรึกษา
- 2 หาสาเหตุ ปัญหาของการพบให้คำปรึกษา สอบถามถึงปัญหา ความรู้สึก ควรเป็นคำถามปลายเปิดที่มากกว่าการตอบใช่ หรือ ไม่ใช่ เช่น “รู้สึกอย่างไร”
- 3 สรุปประเด็นต่าง ๆ และเลือกประเด็นที่สำคัญร่วมกัน เป็นการพูดสรุปถึงปัญหา ความรู้สึกจากการที่ได้พูดคุยกับเด็ก เช่น “เอารู้สึกว่าถ้าไม่เสพยาจะทำให้เข้ากับเพื่อนไม่ได้”
- 4 ตั้งเป้าหมายร่วมกัน ในระยะนี้เด็กได้เริ่มสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้คำปรึกษาแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยคิดร่วมกับเด็กและเยาวชนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญห เช่น หากไม่สบายใจ ก็วลให้ลองหายใจเข้าออกช้า ๆ ฝึกสมาธิทุกวัน

ข้อควรระวังในการพูดคุยกับวัยรุ่น³

- 1 ไม่ควรตัดสินการกระทำของเด็ก เนื่องจากเด็กทุกคนมีเหตุผลในการกระทำของเขา ควรให้ความเคารพในการตัดสินใจของเด็ก
- 2 ไม่ควรสันนิษฐานถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น “ที่เสพยาเพราะพ่อแม่ไม่สอนใช้หรือไม่” ควรถามว่า “เพราะอะไรถึงเสพยา”
- 3 แจ้งความประสงค์ในการช่วยเหลืออย่างชัดเจน อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าต้องการช่วยเหลือให้เด็กผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากได้
- 4 ช่วยเหลือให้เด็กเกิดความคิด ตัดสินใจด้วยตัวเอง เช่น พูดคุยถึงผลของพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น พอเสพยาแล้วรู้สึกอย่างไร มันมีผลต่อการเรียนอย่างไร พอหยุดยาเสพติดได้แล้วรู้สึกอย่างไร จะทำอะไรให้ตนเองดีขึ้นเป็นต้น
- 5 ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัย ในบางครั้งเด็กรู้สึกไม่กล้าที่จะพูดคุยกับผู้ใหญ่ถึงเรื่องต่าง ๆ ควรรับฟังปัญหาและแนะนำว่าทุกอย่างมีทางแก้ไข
- 6 ควรเลือกคำถามที่จะใช้กับเด็กและเยาวชน โดยอาจถามในเชิงของการชวนพูดคุยเรื่องทั่วไปก่อน เช่น การทำกิจวัตรประจำวันโดยภาพรวมและพูดคุยต่อในรายละเอียดเชิงลึก เช่น มีอะไรที่ทำให้เรารู้สึกดี มีอะไรที่ทำให้เรารู้สึกกังวล เพื่อลดการต่อต้านหรือไม่ให้ความไว้วางใจจากเด็กและเยาวชน ยกตัวอย่างเช่น หากเด็กไม่ชอบเรียนหนังสือควรถามว่า “วันนี้เป็นอย่างไรบ้าง” ไม่ควรพูดว่า “วันนี้เรียนอะไร เรียนไปถึงไหนแล้ว”

³ UK National Health Service, 2022

เอกสารอ้างอิง

- ผศ.นพ.พนม เกตมาน, การให้คำปรึกษาวัยรุ่น, บริษัท คลินิกจิต-ประสาท, http://www.psyclin.co.th/new_page_55.htm, 12 มกราคม 2565
- UK National Health Service, <https://www.nhs.uk/mental-health/children-and-young-adults/advice-for-parents/talk-to-your-teenager/>, 12 January 2022

ภาคผนวก ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์ฯ พ.ศ. 2554
2. หลักเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่พึงได้รับเสนอขอพระราชทานเครื่องราชฯ
3. หลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานของกรรมการสงเคราะห์ดีเด่นของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
4. รวมระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกรรมการสงเคราะห์

QR CODE และลิงก์รายละเอียดระเบียบที่เกี่ยวข้อง

<https://drive.google.com/drive/folders/1YS9o9i7YJ-5n0jKnMoJcGLMc4wUk-rnF>

คู่มือการดำเนินงานกรรมการสงเคราะห์